

ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ПІД ЧАС ПЕРЕБУВАННЯ ІНОЗЕМНИХ СУДЕН У МИТНОМУ РЕЖИМІ ПЕРЕРОБКИ НА МИТНІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ: ПОРЯДОК, ТИПОВІ РИЗИКИ ТА ФІНАНСОВІ ЕФЕКТИ

CUSTOMS CONTROL OF CUSTOMS PROCEDURE OF INWARD PROCESSING OF FOREIGN VESSELS: RULES, TYPICAL RISKS AND FINANCIAL EFFECTS

У статті досліджено порядок розміщення іноземних суден у митний режим переробки на митній території України. З'ясовано типові ризики під час перебування іноземних суден у даному режимі та можливі фінансові ефекти від упередження та протидії таким ризикам.

The rules of placing foreign vessels under the inward processing on the customs territory of Ukraine procedure are investigated in the article. Typical risks during inward processing and possible financial effects of warning and opposition such risks are found out.

Ключові слова: митний режим переробки на митній території України, ремонт, іноземне судно, ризик, фінансовий ефект.

Key words: customs procedure of inward procession, repairing, foreign vessel, risk, financial effect.

Актуальність дослідження. Найявні виробничі потужності української економіки та якість інтелектуального фактору робочої сили дозволяють здійснювати як ремонт, так і будівництво суден різного профілю. Суднобудівні та судноремонтні заводи розміщені рівномірно уздовж акваторій Чорного, Азовського морів, а також річки Дніпро. Найбільші з них розміщені в Миколаєві, Іллічівську, Маріуполі, Херсоні, Севастополі,

Керчі та Феодосії. Враховуючи недостатність даного питання у фаховій літературі, необхідно систематизувати типові ризики при перебуванні іноземних суден у митному режимі переробки на митній території України в кореляції з можливими фінансовими ефектами від їх упередження та протидії митним правопорушенням.

Мета дослідження. Метою дослідження є визначення порядку розміщення іноземних суден у митний

Павло Герасимюк
аспірант
кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський
національний
економічний
університет
імені Вадима
Гетьмана»

Pavlo Herasyuniuk
postgraduate
SHEI «Kyiv
National
Economic
University named
after Vadym
Hetman»

МАКРОЕКОНОМІКА

режим переробки на митній території України, типових ризиків при перебуванні іноземних суден у такому режимі, можливих фінансових ефектів від їх упередження та протидії митним правопорушенням; напрацювання кореляції між такими ризиками та фінансовими ефектами від їх адміністрування.

Основний зміст дослідження. Митниці Державної фіскальної служби України (далі – митниці ДФС) здійснюють митний контроль процесів будівництва та ремонту у галузі суднобудування та судноремонту з такою головною метою – недопущення незаконного обігу на митній території України товарів, ввезених з метою ремонту або будівництва.

Підставою такого контролю є той факт, що товари поміщуються у митний режим переробки на митній території України з умовним повним звільненням від митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання. А тому, при виявленні нецільового використання даних товарів, митниці уповноважені застосовувати заходи тарифно-нетарифного регулювання у повному обсязі, а також здійснювати провадження у справах про порушення митних правил.

У зоні діяльності митного поста «Херсон-порт» Херсонської митниці ДФС функціонують чотири підприємства суднобудівної та судноремонтної галузей, а саме:

1. Херсонський суднобудівний завод;
2. Херсонський державний завод «Палада»;
3. Перша Херсонська суднобудівна верфь;

4. Херсонський суднобудівний судноремонтний завод імені Комінтерну.

Основним видом діяльності підприємств суднобудівної галузі у місті Херсон є саме ремонт суден. Станом на 01.09.2016 року у зоні діяльності митного поста «Херсон-порт» Херсонської митниці ДФС знаходилося 45 суден (6 під українським прапором, 39 – під іноземним), що перебували на територіях заводів на ремонті. Відповідно до потужностей даних підприємств, судна були розподілені по них наступним чином (рис. 1):

В митний режим переробки на митній території України поміщуються судна під іноземним прапором, тобто такі, що належать іноземним підприємствам та організаціям.

Згідно статті 152 Митного кодексу України (далі – МКУ) товари, поміщені у митний режим переробки на митній території України, а також продукти їх переробки, протягом всього строку перебування в цьому режимі знаходяться під митним контролем. Типовими формами митного контролю митного режиму переробки товарів на митній території України відповідно до вичерпного переліку, визначеного статтею 336 МКУ, є:

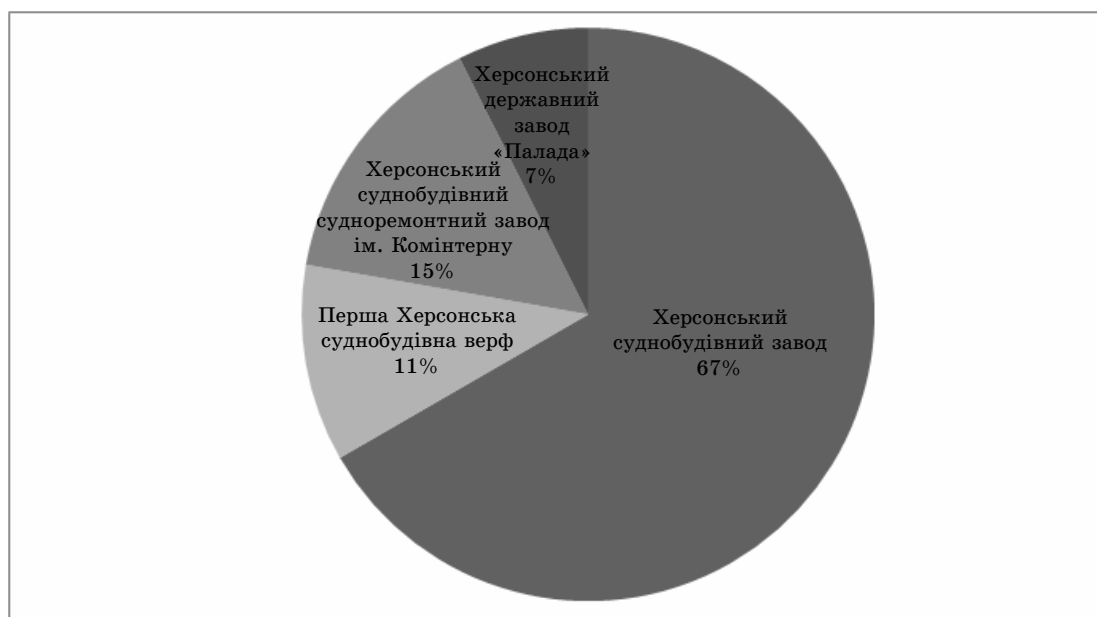

Рис. 1. Розміщення суден на підприємствах суднобудівної галузі у м. Херсон станом на 01.09.2016 року

- перевірка документів та відомостей, що подаються органам доходів і зборів;
- митний огляд та переогляд товарів та транспортних засобів комерційного призначення;
- усне опитування громадян та посадових осіб підприємств;
- огляд територій та приміщень підприємств.

Для поміщення судна під іноземним прапором в митний режим переробки на митній території України його власником або уповноваженою особою, якою зазвичай виступає завод-виконавець ремонтних робіт, митному органу подається заява на дозвіл для такого розміщення у двох примірниках. Одночасно із заявою згідно статті 149 МКУ подається комплект документів, що засвідчує факт подальших ремонтних робіт, а саме:

- зовнішньоекономічний договір на ремонтні роботи щодо даного судна;
- попередня ремонтна відомість з переліком операцій з ремонту, узгоджених між судновласником та виконавцем у формі додатку до договору;
- документ, що підтверджує вартість судна;
- реєстраційні документи, що підтверджують факт власності на судно та право плавання судна під відповідним прапором;
- довіреності або договори з сторонніми організаціями, що виступають в даній операції посередниками (наприклад, з окремими брокерськими компаніями, якщо декларування судна відбувається не уповноваженою на те посадовою особою заводу-виконавця);
- договори заводу-виконавця зі сторонніми організаціями, які виконуватимуть окремі операції з ремонту судна або здійснюватимуть повний цикл його ремонту.

Митний орган після отримання заяви на дозвіл для поміщення в митний режим переробки на митній території України судна протягом не більше п'яти робочих днів розглядає заяву та приймає вмотивоване рішення щодо здійснення зовнішньоекономічної операції. Ненадання вмотивованої відповіді щодо відмови у такому розміщенні протягом п'яти робочих днів означає мовчазну згоду митного

органу та таку операцію за всіма заявленими параметрами заявника.

Заява містить інформацію про виконавця ремонтних робіт, судно, необхідного терміну виконання робіт, переліку додатків, що подаються одночасно із заявою. На зворотній стороні заяви керівником митного поста або особою, яка виконує його обов'язки, зазначається вмотивоване рішення щодо поміщення товарів в такий митний режим та дозволений термін переробки, з огляду на умови контракту і заявлений обсяг робіт. При відсутності заперечень з боку митного органу керівником здійснюються записи про дозвіл на поміщення у митний режим переробки на митній території України та його термін, ставиться підпис та відбиток печатки митного органу. Один примірник такої заяви повертається заявнику, а інший залишається у справах митного органу.

Наступним етапом є оформлення митної декларації типу ІМ 51 АА, що засвідчує поміщення судна в митний режим переробки на митній території України.

Митний огляд (переогляд) судна може бути здійсненим під час оформлення митної декларації типу ІМ 51 АА в результаті спрацювання ризиків в автоматизованій системі митного оформлення «Інспектор», генерування таких ризиків старшим зміни, начальником відділу митного оформлення або начальником поста, а також за оперативною інформацією щодо можливих порушень митних правил від відповідних уповноважених державних органів.

Такий огляд проводиться у порядку, визначеному наказом Міністерства фінансів України від 12.12.2012 року № 1316 [3]. Результати огляду оформлюються актом про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу, форма якого затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.05.2012 року № 636 [5].

Форми митного контролю у вигляді опитування громадян та посадових осіб підприємств-виконавців ремонтних робіт, а також огляду територій підприємств, де безпосередньо ви-

конуються такі роботи, як правило, застосовується одночасно.

Метою таких заходів є контроль за дотриманням митного режиму переробки на митній території України під час здійснення ремонтних робіт для недопущення порушень митних правил.

Результати такого огляду засвідчуються актом, форма якого затверджена наказом Міністерства фінансів України від 28.05.2012 року № 615 [4]. В акті огляду територій та приміщень підприємства, де знаходиться судно під митним контролем, зазначається місце й дата, об'єкт огляду, склад комісії та предмет огляду. В додатках зазначається опис фактичних та декларованих показників об'єкту огляду, а також виклад встановлених обставин.

Акт в двох примірниках підписується комісійно представниками митного органу та підприємства-виконавця ремонтних робіт. Один примірник передається підприємству, а інший залишається в справах митниці.

Опитування, окрім усних, в рамках акту огляду приміщень та територій підприємств може бути оформлене у вигляді пояснення, що оформлюється на ім'я начальника митниці від громадян, посадових осіб підприємств, організацій, що володіють необхідною інформацією для встановлення обставин у справі та належним чином на те уповноважені.

Типовими ризиками при митному оформленні у митний режим переробки на митній території України, а саме ремонту іноземних суден, є:

- незаконний обіг на митній території України конструктивних вартісних елементів судна (машин, агрегатів тощо);
- недекларування залишків та відходів, що утворилися в результаті ремонту;
- використання судна на митній території України не із заявленою метою.

Зазначених ризики передбачають фінансові втрати бюджету України. Головним завданням митних органів є попередження таких втрат та протидія ним, якщо вони вже мають місце.

Незаконний випуск у вільний обіг на митну територію України конструктивних елементів судна має на меті незаконне ухилення від сплати митних платежів, в результаті використання елементів машин, агрегатів, навігацій-

ного обладнання, піротехнічного обладнання, корпусних елементів (металу) для ремонту інших суден або продажу без сплати митних платежів, які мали б місце при імпорті даних товарів.

Так, середня залишкова вартість судна дедвейтом 6 000 тон будівництва 80-тих років складає 300 000 доларів США. Найдорожчими елементами судна є радіонавігація, двигуни та їх елементи, а також сам корпусний метал. Тому при ігноруванні митними органами контролю перебігу митного режиму переробки на митній території України дане обладнання може бути демонтоване та встановлене на інші судна або потрапити у вільний обіг без сплати митних платежів.

Таким чином, держава може втратити митні платежі, які були б сплачені при простому імпорті даного судна на митну територію України. Припустимо, що дане судно – морське суховантажне, а тому класифікувалося б за кодом 8901 90 10 00 за УКТ ЗЕД. При відсутності пільг митні платежі склали б:

- мито = 5% = 300 000 дол. США * 0,05 = 15 000 дол. США;
- ПДВ = 20% = 315 000 дол. США * 0,2 = 63 000 дол. США.

Отже, бюджет України втратив би 78 000 доларів США на одній такій операції.

Незаконна підміна вартісних елементів агрегатів, машин, радіонавігації тощо з подальшою неможливістю виявити такі зміни також призводить до фінансових втрат бюджету, що прирівнюються до митних платежів, що були б сплачені при імпорті таких елементів на митну територію України.

Типовими відходами, що утворюються в результаті ремонту є металеві елементи зношених судових конструкцій, іншими словами, металобрухт. Всі відходи мають бути поміщені у відповідний митний режим. З огляду на той факт, що відходи ремонту у вигляді зношеного металу, як правило, не цікавлять судовласника, такий металобрухт залишається за заводом-виконавцем на безоплатній основі або як частина оплати послуг.

В такому випадку, даний металобрухт поміщується у митний режим імпорту зі сплатою всіх митних пла-

тежів. Відходи металу в результаті ремонту слід класифікувати за кодом 7204 49 90 00 згідно УКТ ЗЕД, де ставка мита складає 5 %, а ПДВ – 20 %. Тобто, митні платежі складатимуть 26 % від вартості металобрухту. А тому, при неналежному контролі за утворенням та поміщенням у відповідний митний режим відходів ремонту у вигляді, зокрема, металобрухту, бюджет України втрачатиме 26 % вартості такого брухту.

Комерційне використання іноземних суден на митній території України регламентується Конвенцією про тимчасове ввезення (м. Стамбул, 1990 р.) та главою 18 МКУ. При поміщенні суден у митний режим тимчасового ввезення підлягають перерахуванню до Державного бюджету України митні платежі у розмірі 3 % суми митних платежів, яка підлягала б сплаті у разі випуску цих товарів у вільний обіг на митній території України.

Таким чином, за період перебування у митному режимі переробки на митній території України іноземних суден, що незаконно використовуються не із заявленою метою, держава може втратити до 36 % митних платежів, які підлягали б сплаті при імпорті такого судна.

Проведемо розрахунки потенційних фінансових втрат бюджету на основі прикладу, розглянутого вище (судно – морське суховантажне, код за УКТ ЗЕД – 8901 90 10 00):

- мито = 5% = 300 000 дол. США
* 0,05 * 0,36 = 5 400 дол. США;

- ПДВ = 20% = 315 000 дол. США
* 0,2 * 0,36 = 22 680 дол. США.

Сумарні потенційні втрати бюджету України при комерційному використанні іноземного судна вартістю

300 000 дол. США протягом одного року складають 28 080 доларів США.

В результаті згенерованих на митному посту «Херсон-порт» Херсонської митниці ДФС ризиків щодо поміщених у митний режим переробки на митній території України суден під іноземним прапором виявлено з січня до вересня 2016 року 8 фактів порушення митних правил. За всіма встановленими фактами складено протоколи про порушення митних правил (далі – протоколи про ПМП), а саме (табл. 1):

До бюджету за порушення митних правил по даним протоколам по факту сплачено 34 000 грн., на стадії провадження залишаються справи на суму близько 250 000 грн..

Посадовими особами митного поста «Херсон-порт» Херсонської митниці ДФС здійснюється постійний моніторинг суден, розміщених на заводах з метою ремонту, з огляду на дотримання строків переробки та порядку її здійснення. Оперативні співробітники володіють повною інформацією щодо розміщення суден на заводах з метою, за необхідності, негайного реагування та попередження митних правопорушень.

При здійсненні поміщення судна у митний режим переробки на митній території України здійснюється фотофіксація основних елементів машин, агрегатів, радіонавігації з метою їх ідентифікації при реекспорті судна. Окрема увага приділяється співставленню судових запасів згідно документів, що подаються на прибуття та вибуття судна, з огляду на обсяг виконаних операцій та використаних матеріалів з метою недопущення випуску таких матеріалів у вільний обіг.

Таблиця 1

**Протоколи про ПМП, складені посадовими особами митного поста
«Херсон-порт» Херсонської митниці ДФС у 2016 році
(станом на 15.09.2016 року)**

ПМП за статтею МКУ	Суть порушення	Санкція	Кількість протоколів
472	недекларування товарів	штраф - 100 % вартості товарів; конфіскація	1
480	порушення порядку здійснення операцій з переробки товарів	штраф - 17 000 грн.	7

ВИСНОВКИ

Застосування всіх вище зазначених заходів та ресурсів дозволяє попереджати та протидіяти порушенням митних правил щодо суден, поміщених у митний режим переробки на митній території України для унеможливлення фінансових втрат Державного бюджету України.

Кореляція між можливими фінансовими ефектами для бюджету держави та типами митних ризиків дозволяє однозначно визначити види та обсяги митного контролю щодо суден, поміщених у митний режим переробки на митній території України.

**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ**

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI зі змінами та доповненнями.
2. Наказ Міністерства фінансів України від 10.03.2015 року № 308 «Про затвердження Порядку виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті».
3. Наказ Міністерства фінансів України від 12.12.2012 року № 1316 «Про затвердження Порядку проведення огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення».
4. Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.2012 року № 615 «Про затвердження форми Акта про проведення огляду територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, магазинів безмитної торгівлі, територій вільних митних зон та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено на митні органи».
5. Наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 року № 636 «Про затвердження форми Акта про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів, ручної поклажі та багажу».
6. Наказ Міністерства фінансів України від 31.05.2012 року № 657 «Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму».

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2012 року № 467 «Про затвердження вичерпного переліку підстав, за наявності яких може проводитись огляд (переогляд) товарів, транспортних засобів комерційного призначення митними органами України» зі змінами та доповненнями.

REFERENCES

1. Customs Code of Ukraine on 13.03.2012 № 4495-VI.
2. Order of Ministry of finance of Ukraine on 10.03.2015 № 308 «On the approval of the Procedure of customs formalities on sea and river transport».
3. Order of Ministry of finance of Ukraine on 12.12.2012 № 1316 «On the approval of the Procedure of examination and re-examination of goods and vehicles for commercial use».
4. Order of Ministry of finance of Ukraine on 28.05.2012 № 615 «On approval of the Review act of areas, areas of temporary storage warehouses, customs warehouses, duty free shops, territory of free customs zones and other places where the goods, vehicles for commercial use, or where activities that are subject to customs control take place».
5. Order of Ministry of finance of Ukraine on 30.05.2012 № 636 «On approval of the Act of the examination (re-examination) of goods, vehicles, luggage and hand luggage».
6. Order of Ministry of finance of Ukraine on 31.05.2012 № 657 «On the realization of customs formalities in accordance with the declared customs regime».
7. Resolution of Cabinet of Ministers of Ukraine on 23.05.2012 № 467 «On approval of the full list of grounds on which examination (re-examination) of goods, vehicles for commercial use may be conducted by customs authorities of Ukraine».